

STANOWISKO KOALICJI KLIMATYCZNEJ w sprawie odpowiedzi na nakładające się kryzysy klimatyczny, zdrowotny i gospodarczy

W świetle nakładających się na siebie kryzysów – klimatycznego, zdrowotnego, gospodarczego – bardziej niż kiedykolwiek potrzebujemy głębokiej korekty naszego stosunku do środowiska i sposobu korzystania z zasobów naturalnych. Konieczne są zmiany w sferze finansowej, gospodarczej i kulturowej. Powinny być wprowadzane na każdym poziomie – od międzynarodowego, przez krajowy, po lokalny. W związku z powyższym Koalicja Klimatyczna wzywa do:

- Postawienia na pierwszym miejscu ochrony zdrowia ludzi oraz środowiska, od którego jesteśmy zależni;
- Wyprowadzenia gospodarki z kryzysu w taki sposób, by nie pogłębiać innych kryzysów, ale zwiększać odporność na nie – sięgania w pierwszej kolejności po rozwiązania służące jednocześnie realizacji celów zdrowotnych, środowiskowych i gospodarczych;
- Poparcia dla wzmocnienia polityki klimatycznej UE, w tym podwyższenia celów redukcji emisji gazów cieplarnianych – tak, by były zgodne z nauką oraz ramami Europejskiego Zielonego Ładu;
- Horyzontalnej integracji polityki, w tym zapewnienia zgodności polityk finansowych (w tym fiskalno-budżetowych) i handlowych z celami Porozumienia paryskiego, a także długoterminowego i międzysektorowego planowania;
- Nałożenia na wszystkie środki naprawcze służące wychodzeniu z kryzysu gospodarczego, w tym na wsparcie finansowe, warunków narzucających kierunek inwestycji i modernizacji zgodny z dążeniem do osiągnięcia zera emisji netto i realizacji innych istotnych celów środowiskowych;
- Odejścia od paliw kopalnych – wykluczenia wsparcia dla korporacji z branż wydobywczej, paliwowej i energetycznej bazujących na paliwach kopalnych na kontynuację “biznesu jak zwykle” – zakończenia ich bezwarunkowego subsydiowania i przekierowania środków na przyspieszenie sprawiedliwej transformacji, w tym wspieranie alternatywnych kierunków rozwoju w regionach górniczych;
- Rozwijania i wdrażania nowych „zielonych”, zeroemisyjnych technologii. Niezbędne jest tworzenie miejsc pracy, które będą stabilne, zielone, bezpieczne dla zdrowia, najlepiej lokalne. Każde takie miejsce pracy, każda nowa działalność czy inwestycja (niezależnie, w jakim sektorze), powinny nas zbliżać do bezemisyjnej przyszłości, którą musimy zbudować.

Uzasadnienie

Temperatura w Arktyce przekraczająca 20°C. Gigantyczne pożary w Australii. Katastrofalne fale upałów w Indiach. Powodzie w Kenii i Somalii. Styczeń i luty 2020 roku najcieplejszymi miesiącami od początku prowadzenia pomiarów. Oceany także najcieplejsze w historii pomiarów. Susza i pożary w Polsce. To tylko niektóre zjawiska z ostatnich miesięcy, które potwierdzają, że kryzys klimatyczny już trwa i stale się pogłębia. Fakt, iż jednocześnie od paru miesięcy doświadczamy kryzysu związanego z pandemią, tego nie zmienia. Dzieci, które teraz nie mogą chodzić do szkoły, nie przestały martwić się o swoją przyszłość. „Zyskały” tylko dodatkowe powody do zmartwienia.

To już nie jest kwestia kolejnych pokoleń. Jeśli nie podejmiemy zdecydowanych działań już teraz, kolejne kryzysy związane ze zmianą klimatu, utratą bioróżnorodności, zanieczyszczeniem środowiska, a także powiązane z nimi kryzysy zdrowotne i gospodarcze, będą się na siebie nakładać, narastać, aż dojdzie do załamania podstaw naszej cywilizacji. Powstrzymanie tej fali kryzysów wymaga międzynarodowej aktywności, współpracy i solidarności. Dla światowych przywódców to moment na wykazanie się dalekowzrocznością i odwagą – dowiedzenie, że ich perspektywa nie ogranicza się do liczby głosów w najbliższych wyborach. Jeśli chcemy bezpiecznie żyć i dalej się rozwijać nie naruszając planetarnych granic, musimy wspólnie stawić czoła tym wyzwaniom.

Międzypaństwowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC) ostrzega, że do roku 2030 powinno nastąpić ograniczenie światowych emisji gazów cieplarnianych co najmniej o 45% w stosunku do roku 1990, a w połowie wieku niezbędne jest osiągnięcie neutralności klimatycznej. Państwa rozwinięte, w tym należące do UE, powinny te cele osiągnąć szybciej. Ze specjalnego raportu IPCC z 2018 roku wynika, iż nie powinniśmy dopuścić do wzrostu średniej temperatury globalnej powyżej 1,5°C. Jest to też cel wskazany w Porozumieniu paryskim¹ z roku 2015.

Wiemy jednak, że obecne zobowiązania klimatyczne państw są zbyt niskie. Ich realizacja doprowadziłaby do wzrostu średniej globalnej temperatury o 2,9-3,4°C. Choć zmiana klimatu dokonuje się na naszych oczach, a jej negatywne skutki są dla nas wszystkich ewidentne – przyczyniają się do milionów dodatkowych zachorowań oraz setek tysięcy przedwczesnych zgonów rocznie na całym świecie, a także nasilania się zjawiska migracji klimatycznych – to globalne emisje gazów cieplarnianych nadal rosną. Coraz bardziej kurczy się czas pozwalający na podjęcie skutecznych działań. Rok 2020 miał być momentem na przedstawienie przez państwa nowych planów w zakresie redukcji emisji (NDC²), miał rozpocząć „dekadę ambicji”. W roku 2023 ma nastąpić rewizja podjętych w ramach Porozumienia paryskiego zobowiązań. Nowe nie mogą być niższe niż dotychczasowe, ale im później emisje gazów cieplarnianych zaczną realnie spadać, tym trudniejsze i bardziej kosztowne będą kolejne działania służące ich redukcji oraz adaptacji do zachodzących zmian.

Celebrowanie kolejnych porozumień, które w niewystarczającym stopniu przekładają się na realne ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, prowadzi nas coraz głębiej w ślepy zaułek. Strategia minimalizacji naszego oddziaływania na środowisko już nie wystarczy. Dziś niezbędna jest zmiana podejścia do rozwoju i budowa cywilizacji umiaru, gospodarki wpisanej w nienaruszalne granice stabilności ziemskich systemów przyrodniczych, zeroemisyjnej, o obiegu zamkniętym. Dotyczy to mechanizmów finansowych, wzorców konsumpcji, a także zarządzania na wszystkich poziomach od lokalnego przez regionalny, poszczególnych krajów lub ich grup, aż do poziomu światowego. Nie

¹ IPCC, 2018: Summary for Policymakers. In: Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report

² NDCs = Nationally Determined Contributions (krajowo określone zobowiązania)

Łudźmy się, że skoro do tej pory cywilizacja radziła sobie z kryzysami, to da sobie radę także z kolejnymi. Prawda jest taka, że wcale nie radziliśmy sobie tak dobrze. Inaczej wcześniej udałoby się nam rozwiązać problemy głodu na świecie, braku dostępu do edukacji czy pogłębiających się nierówności społecznych, a także kryzys klimatyczny, który przecież narasta od dziesięcioleci.

To nie jest już za pięć dwunasta. To jest dwunasta, a nawet już chwilę po. Wielu ludzi straciło życie i zdrowie w wyniku różnorodnych konsekwencji zmiany klimatu – fal upałów, rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych, ekstremalnych zjawisk pogodowych, braku dostępu do wody czy konfliktów zbrojnych. Musimy działać już dziś, a nie czekać do jutra.

Cele dla UE

UE stara się odgrywać rolę lidera w działaniach na rzecz ochrony klimatu. Z pewnością osiągnie w roku 2020 wyznaczony cel redukcji emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do roku 1990, gdyż już w roku 2019 ten spadek sięgnął ponad 20%. W listopadzie zeszłego roku ogłoszona została nowa strategia UE - Europejski Zielony Ład. Centralne miejsce w jej założeniach zajmuje ochrona klimatu. Jej wyrazem jest cel osiągnięcia zerowej emisji gazów cieplarnianych netto do 2050 roku. Oznacza to konieczność podniesienia celów na rok 2030 co najmniej do wartości 50-55%, przy obecnym poziomie 40%. Niestety nawet to nie będzie wystarczające, aby zapobiec katastrofie klimatycznej. Nie jest też zgodne ze wskazaniami nauki. Od UE jako lidera i jako grupy państw, które od dziesiątków lat nasycaly atmosferę gazami cieplarnianymi trzeba wymagać znacznie więcej. Konieczna jest głęboka zmiana wzorców produkcji i konsumpcji, które doprowadziły nas do kryzysu klimatycznego i ekologicznego.

W ocenie Koalicji Klimatycznej:

- a. Jesteśmy uzależnieni od ciągłego wzrostu gospodarczego i stale rosnącej konsumpcji. Musimy wypracować i wdrażać strategię zmiany tych schematów na rzecz rozwijania społeczeństwa, które żyje godnie, zdrowo i bezpiecznie nie naruszając planetarnych granic.
- b. Niezbędne jest osiągnięcie przez UE neutralności klimatycznej już w roku 2040, gdyż należymy do grupy państw najbardziej rozwiniętych i musimy jako jedni z pierwszych zintensyfikować działania, by cały świat miał szansę osiągnąć zero emisji netto do roku 2050. Cele wyznacza nam nauka.
- c. Zgodnie z Porozumieniem paryskim nowy cel UE na rok 2030 powinien być znacznie wyższy i wynosić 65% redukcji emisji gazów cieplarnianych w stosunku do roku 1990.
- d. UE powinna przedstawić program dojścia do 100% udziału OZE w wytwarzanej energii i pełnego odejścia od paliw kopalnych, zgodny z celem osiągnięcia neutralności klimatycznej do roku 2040.
- e. Kraje UE muszą niezwłocznie przyjąć plany odejścia od antyklimatycznych subsydiów i wdrożyć je najpóźniej do roku 2025.
- f. Program INVESTEU na lata 2021-2027 powinien być w 100% zgodny z celem pilnego osiągnięcia neutralności klimatycznej, a co najmniej w 1/3 powinien być przeznaczony na przeciwdziałanie zmianie klimatu i nie może finansować iluzorycznych przedsięwzięć takich jak: CCS, gaz ziemny, energetyka jądrowa. Nie przybliżają nas one do celu – wręcz oddalają – a pochłaniają znaczne środki, które powinny być przeznaczone na realne rozwiązania.

- g. Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji powinien być przeznaczony tylko dla państw, które przyjmą plan odchodzenia od paliw kopalnych zgodny z celami przyjętymi na poziomie UE.
- h. Konieczne jest promowanie i wspieranie zrównoważonej produkcji rolnej (odejście od rolnictwa przemysłowego) oraz ograniczenia spożycia mięsa, nabiału i jaj w strategii „Od pola do stołu”, zgodnie z dowodami naukowymi na ich wpływ na klimat, a także przestawienie się w jak największym stopniu na zaopatrzenie lokalne i znaczące ograniczenie marnotrawstwa żywności.
- i. Skala możliwości poprawy efektywności energetycznej, w przypadku uznania jej za priorytet społeczno-gospodarczy pozwoliłaby według Fraunhofer ISI na zaoszczędzenie nawet 67% energii w UE do roku 2050. W pierwszej kolejności potrzebne jest zapewnienie optymalnych narzędzi do znacznego zwiększenia skali modernizacji nieefektywnych energetycznie zasobów budowlanych Europy, szczególnie budynków mieszkalnych i pełniących funkcje publiczne, w ramach inicjatywy „Renovation Wave”.
- j. Niezbędne jest szybkie zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń z transportu, tak osobowego, jak i towarowego, w tym między innymi rozszerzenie dostępu do niedrogiego, sprawnego i bezpiecznego transportu publicznego, poprawa warunków dla ruchu rowerowego i pieszego w miastach oraz ograniczanie potrzeb transportowych.

Zadania dla Polski

Polska jako kraj posiadający energetykę w trzech czwartych opartą na węglu, o dynamicznie rosnącej emisji gazów cieplarnianych z transportu (w okresie 2005-2018 o 80%) czy też znacznej emisji z rolnictwa nie może uciec od odpowiedzialności globalnej za przeciwdziałanie katastrofie klimatycznej. Możliwie najszybsze osiągnięcie neutralności klimatycznej, zgodnie z Porozumieniem paryskim i wynikami Specjalnego Raportu IPCC 1,5, najlepiej już do roku 2040, to obowiązek także naszego kraju. Aby jednak było to możliwe, niezbędne są:

1. Reorientacja myślenia o transformacji klimatycznej - nie jako o obciążeniu, ale jako o szansie:
 - a. dla gospodarki umiaru – budowania jej innowacyjności i jej konkurencyjności;
 - b. dla społeczeństwa – bezpiecznego życia, przy zapewnieniu jego dobrej jakości dla obecnego oraz przyszłych pokoleń; w tym dla zdrowia publicznego – ponieważ skutki zmiany klimatu stanowią największe środowiskowe zagrożenie dla zdrowia mieszkańców wszystkich krajów świata;
 - c. dla środowiska przyrodniczego – stabilizacji zmiany klimatu, utrzymania usług ekosystemowych ochronę bioróżnorodności oraz zachowania podstawowych przyrodniczych systemów podtrzymujących życie na Ziemi.
2. Reorientacja w procesie podejmowania decyzji – zamiast dążenia do szybkich i wąsko rozumianych korzyści jego podstawą zawsze powinno być dobro wspólne i bezpieczna przyszłość, co wymaga:
 - a. od władz wszystkich szczebli – uwzględniania kosztów zewnętrznych i likwidacji antyklimatycznych subsydiów (w szczególności subsydiów dla paliw kopalnych);
 - b. od przedsiębiorców – uwzględniania w procesach zarządzania odpowiedzialności ekologicznej (w tym klimatycznej) i społecznej za przebieg i efekty prowadzonej działalności,

w tym odejścia od sprzedaży produktów i usług niszczących środowisko, a także od koncentracji na maksymalizacji sprzedaży na rzecz zapewnienia optymalnej jakości i trwałości;

- c. od nas wszystkich – odpowiedzialnej, umiarkowanej konsumpcji, wybieranie lokalności i umiaru, odejście od marnotrawstwa.

Te reorientacje powinny prowadzić do:

1. Przyjęcia przez Sejm RP ustawy o przeciwdziałaniu kryzysowi klimatycznemu z określonymi celami redukcyjnymi ustalonymi w przedziałach pięcioletnich, prowadzącymi do osiągnięcia neutralności klimatycznej możliwie jak najszybciej, najlepiej do roku 2040.
2. Przyjęcia i wdrożenia przez rząd, w porozumieniu ponad podziałami politycznymi, programu odchodzenia od węgla w energetyce i ciepłownictwie do roku 2030 oraz jak najszybszego odejścia od pozostałych paliw kopalnych, także w transporcie, w zgodzie z celem osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2040 roku.
3. Uznania poprawy efektywności energetycznej i rozwoju energetyki odnawialnej, magazynowania energii oraz wykorzystywania zielonego wodoru za kluczowe elementy budowania innowacyjnej strategii gospodarczej Polski, prowadzącej także do:
 - a. stosowania dla nowo budowanych budynków od roku 2025 standardów nie gorszych niż domów pasywnych, z dążeniem do budynków „plus energetycznych”, z własnymi magazynami energii oraz do integracji instalacji OZE z budynkiem (dach, ściany, okna);
 - b. integracji programów dotyczących termomodernizacji, wprowadzania mikroinstalacji OZE, poprawy efektywności energetycznej i przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu w jeden spójny mechanizm wsparcia oraz jego znaczącego wzmocnienia;
 - c. modernizacji sieci elektroenergetycznych w kierunku sprawnego zarządzania energią wytwarzaną w sposób rozproszony;
 - d. rozwinięcia systemu recyklingu elementów istniejących instalacji OZE i baterii, a docelowo lokowania łańcuchów wartości w Polsce i rozwinięcia produkcji urządzeń OZE i baterii w taki sposób, by wpisywała się w zasady gospodarki obiegu zamkniętego.
4. Promowania za pomocą różnych narzędzi (w tym regulacyjnych i fiskalnych) zmiany zachowań społecznych, a przede wszystkim dążenia do:
 - a. ograniczenia popytu na nowe rzeczy poprzez przedłużanie życia już posiadanym przedmiotom i urządzeniom, w tym zrównoważone projektowanie i ułatwianie napraw;
 - b. współkorzystania ze sprzętów czy urządzeń – odchodzenie od posiadania na rzecz użyczenia, najmu i użytkowania (np. publiczne pralnie, rowery miejskie, samochody, sprzęt ogrodniczy);
 - c. zmiany diety polegającej na zmniejszeniu konsumpcji produktów pochodzenia zwierzęcego na rzecz pożywej diety skoncentrowanej na roślinach i białkach roślinnych, korzystania z produktów lokalnych i niskoprzetworzonych oraz ograniczania marnowania żywności;
 - d. ograniczenia potrzeb transportowych, a przede wszystkim korzystania z samochodów osobowych na rzecz transportu publicznego, roweru i innych urządzeń transportu osobistego, m.in. poprzez zmiany w podejściu do planowania przestrzennego i organizacji pracy, zapewnienie priorytetowego traktowania ruchu pieszego, promocję transportu publicznego (w tym np. informowanie, że można korzystać z niego bezpiecznie w dobie koronawirusa i jak

- to robić), wspieranie rozwoju infrastruktury – ścieżek rowerowych, parkingów dla rowerów, węzłów przesiadkowych;
- e. istotnego zmniejszenia lub wręcz rezygnacji z latania samolotami, a w przypadku niezbędnych podróży - korzystania z kolei.
5. Rozwijania miast zeroemisyjnych, efektywnych energetycznie, z dominacją transportu niezmotoryzowanego i publicznego, zwartych, ale nasyconych terenami zielonymi (z przestrzenią dla dzikiej przyrody), a także odpornych na ryzyka klimatyczne (adaptacja).
 6. Wprowadzania w centrach miast ograniczeń dla ruchu samochodów osobowych.
 7. Wyeliminowania możliwości importu najstarszych i najbardziej zanieczyszczających używanych pojazdów.
 8. Rozwijania infrastruktury na potrzeby elektryfikacji transportu osób i towarów, tak w miastach, jak i poza nimi; elektryfikacja transportu publicznego, w tym wsparcie wymiany i modernizacji floty pojazdów.
 9. Włączenia obywateli, samorządów lokalnych oraz małych i średnich przedsiębiorstw w budowanie bezpieczeństwa energetycznego (m.in. poprzez uspołecznianie wytwarzania energii, wspieranie prosumentów i wspólnot energetycznych) i „demokracji energetycznej” (tj. łączenie technologicznej transformacji energetycznej ze wzmocnieniem demokracji i udziału społecznego w procesach decyzyjnych).
 10. Inicjowania i wspierania działań na rzecz ochrony klimatu w przedsiębiorstwach – od małych firm po duże koncerny.
 11. Wykorzystania terenów biologicznie czynnych (rolniczych i leśnych) do wzrostu pochłaniania dwutlenku węgla z zapewnieniem ochrony usług ekosystemów oraz różnorodności biologicznej.
 12. Likwidacji chowu przemysłowego i stopniowego odchodzenia od dużych gospodarstw rolnych na rzecz małych i średnich wraz z określeniem dla nich funkcji środowiskowych takich, jak np.: wysoki dobrostan zwierząt, zmniejszenie stosowania antybiotyków w hodowli, poprawa jakości gleb, ochrona owadów zapylających, ochrona wód, ochrona różnorodności biologicznej czy zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, za które byłyby wynagradzane.
 13. Przeznaczenia co najmniej 50% z środków UE w okresie 2021–2027, a także funduszy ekologicznych oraz całego przychodu z handlu uprawnieniami do emisji, na rozwój gospodarki proklimatycznej.

Koszty zaniechania

Według Raportu Sterna³ przygotowanego dla rządu Wielkiej Brytanii, który stał się pierwowzorem wielu kolejnych raportów tego typu, zaniechanie działań na rzecz ochrony klimatu pociąga za sobą:

- bardzo duże koszty gospodarcze i społeczne, oszacowane na 5 do 20% światowego PKB, które w niewspółmierny sposób obciążałyby najuboższych, o najmniejszych zdolnościach

³ The Economics of Climate Change. The Stern Review, Nicholas Stern, Cabinet Office - HM Treasury, 2006, https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100407172811/http://www.hm-treasury.gov.uk/stern_review_report.htm

przystosowawczych, zaostając społeczne skutki zmiany klimatu. Bez natychmiastowych działań zmiana klimatu może spowodować do 2050 r. spadek produkcji gospodarki światowej o 6 000 miliardów funtów rocznie (tj. około 30 bln zł), czyli tyle, ile wynosi wartość produkcji całej Unii Europejskiej;

- coraz wyższe zewnętrzne koszty zdrowotne – straty wywołane skutkami zmiany klimatu w Polsce w latach 2001-2010 wyniosły co najmniej 54 mld zł. W przypadku braku podjęcia działań straty w okresie 2021-2030 mogą wynieść ponad 120 mld zł;
- ryzyko poważnych zakłóceń ekonomicznych i społecznych na skalę podobną do konsekwencji wojen światowych i wielkiego kryzysu z pierwszej połowy XX wieku;
- poważny wpływ na światową produkcję, na ludzkie zdrowie, poziom życia i na środowisko naturalne. Odczują to wszystkie kraje. Najbardziej podatne – kraje najbiedniejsze i najuboższa część ludności – ucierpią w pierwszej kolejności i w największym stopniu, choć najmniej przyczyniły się do zmiany klimatu; Jeśli nie zatrzymamy ocieplania się klimatu, jeszcze w tym stuleciu 1/3 ludzkości (tj. dzisiaj to 2,7 mld osób, a w roku 2050 to 3,2 mld osób) będzie doświadczać ekstremalnie wysokich średnich rocznych temperatur, jakie na razie można zaobserwować tylko na Saharze.⁴
- straty ekonomiczne będące pochodną huraganów, burz i powodzi, sztormów, klęsk suszy i nieurodzajów, rozpowszechnienia się szkodników i wybuchów epidemii;
- istotny wpływ na egzystencję ludzi na całym świecie – na dostęp do wody, produkcję żywności, zdrowie i środowisko naturalne. W miarę wzrostu temperatury setkom milionów ludzi grozi głód, fale upałów, niedostatek wody, zalewanie obszarów nadbrzeżnych, czy rozprzestrzeniające się choroby zakaźne i patogeny. Następować będą migracje klimatyczne setek milionów ludzi. Koszty ekstremalnych warunków atmosferycznych, w tym powodzi, suszy i sztormów, już rosną, również w państwach zamożnych.

W ocenie Banku Światowego bez pilnych działań skutki zmiany klimatu mogą do 2030 roku popchnąć w ubóstwo dodatkowe 100 milionów ludzi. Wzrost średniej globalnej temperatury o 2-3°C może zwiększyć liczbę osób zagrożonych malarią nawet o 5%, to o ponad 150 milionów ludzi więcej dotkniętych chorobą. Poważniejszym problemem, z powodu pogłębiania się niedoborów wody i pogarszania się jej jakości, stałaby się także biegunka. W rezultacie do 2030 r. wśród dzieci poniżej 15 roku życia możemy się spodziewać około 48 000 dodatkowych zgonów. Tymczasem przejście w kierunku niskoemisyjnej, odpornej na ryzyka klimatyczne gospodarki nie tylko zmniejszy zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, ale może w tym samym okresie stworzyć ponad 65 milionów nowych miejsc pracy netto⁵.

Wielu ekspertów, polityków czy dziennikarzy przedstawia bardzo wysokie koszty transformacji energetycznej Polski sięgające, jak podano w projekcie Polityki Energetycznej Polski do 2040 roku, nawet ponad 600 mld złotych, czyli 28% wartości rocznego PKB Polski z 2019 roku. Oceniając społeczne wartości szkód powodowanych przez emisję dwutlenku węgla można oprzeć się na analizie wykonanej na Uniwersytecie Stanford'a, w której oszacowano, że wynosi ona ok. 220 USD za tonę.

⁴ *Future of the human climate niche*. Proceedings of the National Academy of Science of the USA first published May 4, 2020, <https://doi.org/10.1073/pnas.1910114117>

⁵ <https://www.worldbank.org/en/topic/climatechange/overview>,
<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2015/11/08/rapid-climate-informed-development-needed-to-keep-climate-change-from-pushing-more-than-100-million-people-into-poverty-by-2030>

Przyjmując, że średnio w Polsce w ostatnich latach emisja gazów cieplarnianych oscylowała wokół ok. 415 mln ton CO_{2eq} rocznie, nasz kraj przyczynia się do powstawania szkód na całym świecie w wysokości 360 mld zł rocznie. Utrzymując ten poziom, czy nawet powoli go ograniczając, co roku będziemy jako kraj przyczyniać się do powstawania szkód liczonych w setki miliardów złotych rocznie.

Należy przy tym pamiętać, że w Polsce państwo i obywatele już dzisiaj dopłacają do energetyki węglowej około 5 mld zł rocznie, tj. dwukrotnie więcej niż do energetyki odnawialnej. Kolejne półtora miliarda złotych rocznie dopłacamy do górnictwa węgla kamiennego⁶.

Negatywny wpływ zmiany klimatu stanowi i będzie stanowił, jak napisano w Polityce ekologicznej Polski do roku 2030⁷, bardzo poważne zagrożenie dla Polski, którego koszty już przewyższają i będą znacznie przewyższać w przyszłości koszty transformacji energetyczno-klimatycznej. W szczególności należy liczyć się z:

- częstszymi ekstremami temperatury;
- większą intensywnością opadów mogącą powodować powodzie o każdej porze roku;
- wzrostem częstotliwości i intensywności huraganowych wiatrów.

Zmiana klimatu, w tym występujące ze zwiększoną częstotliwością i nasilające się ekstremalne zjawiska pogodowe będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i całą gospodarkę kraju. W konsekwencji w nawiązaniu do ww. dokumentu należy przygotować się przede wszystkim na:

- częstsze występowanie susz oraz związanych z tym strat w produkcji rolnej i zwiększonego ryzyka pożarów lasów;
- wydłużenie okresu wegetacyjnego spowodowane wzrostem średniej temperatury, co zwiększa zagrożenie wystąpienia szkodników roślin uprawnych, zmianę zasięgu ich występowania, chorób zwierząt bądź obniżenia wydajności zwierząt, co w sposób istotny może wpłynąć na efektywność produkcji rolnej, a przy większej skali także na poziom bezpieczeństwa żywnościowego kraju; może także skutkować wpływem przymrozków na czas kwitnienia lub nawet zawiązywania owoców powodując straty w produkcji roślinnej i w sadownictwie;
- obniżanie się poziomu wód gruntowych, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i zasoby wodne, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe;
- straty w różnorodności biologicznej, jak i zmiany występowania gatunków, w tym obcych i inwazyjnych;
- niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, choć roczne sumy opadów nie ulegną istotnym zmianom, jednak ich charakter staje się i będzie stawać się bardziej nierównomierny. Oznaczać to będzie występowanie obszarów o niskich opadach i o wysokim niedoborze wód w sezonie wegetacyjnym w północnej części kraju oraz obszarów bardzo silnego stepowienia w północno-zachodniej części kraju;
- skrócenie okresu zalegania i grubości pokrywy śnieżnej oraz nasilanie się parowania, co wpłynie na niedobory wody, stanowiąc jeden z istotnych przykładów negatywnego oddziaływania zmiany klimatu na rolnictwo;

⁶ M. Stoczkiewicz, A. Śniegocki (red.), Subsydia: Motor czy hamulec polskiej transformacji energetycznej? Analiza pomocy publicznej dla elektroenergetyki w Polsce, ClientEarth 2019

⁷ Polityka ekologiczna państwa - 2030. Rada Ministrów. 16 lipca 2019 r. Rada Ministrów.

- zmianę zasięgu występowania roślin i zwierząt, która może wpłynąć niekorzystnie na kondycję drzewostanów i roślin uprawnych, a także migrację gatunków, w tym obcych i inwazyjnych, głównie z Europy Południowej, Afryki Północnej i Azji, wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy;
- poważne zagrożenie powodziowe, a także nasilenie się nawałnych deszczy, w szczególności w aglomeracjach i dużych miastach;
- wzrost zagrożenia w wyniku coraz silniejszych wiatrów (trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne) przede wszystkim w rolnictwie, budownictwie oraz infrastrukturze energetycznej i transportowej, wpływający negatywnie na takie formy aktywności społeczno-gospodarczej, jak turystyka, przemysł drzewny, gospodarka leśna;
- nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych, wód przejściowych i przybrzeżnych;
- zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi w wyniku: ekstremalnych zjawisk pogodowych, stresu termicznego związanego z falami upałów (już dzisiaj powoduje to w Warszawie wzrost śmiertelności o 14%)⁸, zanieczyszczeń powietrza, występowania dotąd nienotowanych na danych terenach chorób zakaźnych, wektorów i pasożytów; wzrost ryzyka dotyczy także zdrowia psychicznego – problemy w tym zakresie mogą pojawiać się w wyniku doznanych traum i przedłużającego się poczucia zagrożenia;
- większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie możliwości chłodzenia elektrowni, czego skutkiem może być m.in. spadek ich mocy produkcyjnej i przeciążenie sieci energetycznej;
- brak dostosowania do zmieniających się warunków standardów technicznych obiektów budowlanych, w tym budynków, systemów odwadniających itp. (wysokie koszty dostosowania, konieczne wprowadzenie zmian w standardach i zasadach projektowania);
- wzrost intensywności i częstotliwości występowania sztormów oraz wzrost wysokości fal na Morzu Bałtyckim, co spowoduje nasilenie zjawisk erozji wybrzeża oraz wzrost zasolenia wód gruntowych na obszarach niżej położonych;
- największe zagrożenie czynnikami klimatycznymi będzie dotyczyć obszarów górskich np. zagrożenie wyginięciem 60% gatunków.

Koalicja Klimatyczna jest porozumieniem 26 organizacji pozarządowych. Należą do niej: Fundacja AERIS Futuro, Fundacja Compassion in World Farming Polska, Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi, Fundacja Otwarty Plan, Fundacja Efektywnego Wykorzystania Energii, Fundacja Ekologiczna Arka, Fundacja Ekologiczna Ziemi Legnickiej Zielona Akcja, Fundacja EkoRozwoju FER, Fundacja GAP Polska, Fundacja Greenpeace Polska, Fundacja Na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju, Instytut na rzecz Ekorozwoju, Klub Gaja, Liga Ochrony Przyrody, Dolnośląski Klub Ekologiczny, Polski Klub Ekologiczny Koło Tychy, Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki, Polski Klub Ekologiczny Okręg Pomorski, Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Stowarzyszenie BoMiasto, Stowarzyszenie Ekologiczne Eko-Unia, Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Wspólna Ziemia”, Społeczny Instytut Ekologiczny, WWF Polska, Zielone Mazowsze, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć. Więcej informacji: <http://koalicjaklimatyczna.org>. Stanowisko poparło też HEAL Polska, więcej: <http://healpolska.pl/>.

⁸ Rabczenko D., Seroka W., Wojtyniak B. „Analiza związku umieralności mieszkańców Warszawy z poziomem maksymalnej temperatury dziennej w latach 2008-2013.” Opracowanie wykonane na potrzeby Instytutu na rzecz Ekorozwoju w ramach projektu ADATCITY.